

1. Czy art. 381 stanowi - dla podmiotu obowiązującego do udostępniania informacji publicznej - samodzielną podstawę prawa, a nawet wręcz obowiązku wyłączenia z udostępnienia treści dokumentów wymienionych tym przepisem – a przepis ten z mocy prawa kreuje i określa samodzielnie zakres tej tajemnicy?
2. Czy też jest to w istocie jedynie przepis odsyłający, niejako „przypominający” o tajemnicy przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, a który do zastosowania w praktyce wymaga konieczności szczegółowej analizy/wykazania/udowodnienia, czy w wymienionych dokumentach rzeczywiście znajdują się informacje stanowiące (zarówno od strony materialnej, jak i formalnej) taką tajemnicę. W tym drugim przypadku – w istocie to przesłanki merytoryczne definicji tajemnicy przedsiębiorstwa/przedsiębiorcy, w tym wspomniane przez sąd wyżej działania i wola przedsiębiorcy decydowałyby czy dany zakres informacji należy udostępnić/upublicznić.

Zgodnie z art. 381 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym: „Wnioski, opinie, umowy i raporty dotyczące zadań finansowanych ze środków finansowych, o których mowa w [art. 365 pkt 4 lit. b¹ oraz pkt 5², 7³, 11⁴ i 12⁵](#), oraz dotyczące Mapy stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji”.

Art. 381 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym zgodnie z którym wskazane tam dokumenty stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji⁶, w moim przekonaniu należy analizować to wyłączenie przy uwzględnieniu warunków jakie muszą być spełnione dla zaistnienia tajemnicy przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 11 ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji - element formalny i element materialny. Można wyobrazić sobie sytuację w której te dokumenty z jakiegoś powodu stały się ogólnie dostępne - na przykład osoba pisząca raport upubliczniła go - czy w takiej sytuacji inni którzy ten raport pobrali i go wykorzystali a nawet przestali dalej - czy naruszyli tajemnicę przedsiębiorstwa?

1 Art. 365 pkt 4 lit. b) : „Środki finansowe na szkolnictwo wyższe i naukę przeznaczają się na: inwestycje związane z działalnością naukową,

2 Art. 365 pkt 5: „Środki finansowe na szkolnictwo wyższe i naukę przeznaczają się na utrzymanie: a) aparatury naukowo-badawczej lub stanowiska badawczego, unikatowych w skali kraju, b) specjalnej infrastruktury informatycznej - mających istotne znaczenie dla realizacji polityki naukowej państwa;

3 Art. 365 pkt 7: „Środki finansowe na szkolnictwo wyższe i naukę przeznaczają się na programy i przedsięwzięcia ustanawiane przez ministra;

4 Art. 365 pkt 11: „Środki finansowe na szkolnictwo wyższe i naukę przeznaczają się na zadania finansowane przez NCBiR, w tym badania naukowe i prace rozwojowe na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa;

5 Art. 365 pkt 12: „Środki finansowe na szkolnictwo wyższe i naukę przeznaczają się na zadania finansowane przez NCN;

6 Art. 11 ust. 2: „Przez tajemnicę przedsiębiorstwa rozumie się informacje techniczne, technologiczne, organizacyjne przedsiębiorstwa lub inne informacje posiadające wartość gospodarczą, które jako całość lub w szczególnym zestawieniu i zbiorze ich elementów nie są powszechnie znane osobom zwykle zajmującym się tym rodzajem informacji albo nie są łatwo dostępne dla takich osób, o ile uprawniony do korzystania z informacji lub rozporządzania nimi podjął, przy zachowaniu należytej staranności, działania w celu utrzymania ich w poufności”.

Oczywiście nie, gdyż aby te informacje były objęte skutecznie tajemnicą przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, muszą z całą pewnością być spełnione łącznie elementy formalny i materialny. Ten element formalny jest w moim przekonaniu równie istotny jak materialny – przedsiębiorca musi podjąć działania mające na celu zatrzymanie określonych informacji w tajemnicy i niedopuszczanie nieokreślonej liczby osób do poznania ich treści⁷. Natomiast **warunek materialny musi być spełnione nie tylko deklaratywnie mocą art. 381 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ale faktycznie i obiektywnie w odniesieniu do konkretnego przepisu**. Proszę zwrócić uwagę że taką umowę podpisuję na przykład dziekan czy rektor uniwersytetu, a zatem części umowy w której jest odzwierciedlone kto podpisał umowę miałyby zostać uznane za tajemnicę przedsiębiorstwa? Takie podejście byłoby niezgodne z istotą i celem wyłączenia z powołaniem się na tajemnicę przedsiębiorcy/przedsiębiorstwa. Nie moglibyśmy bowiem dowiedzieć się kto w imieniu Uniwersytetu podpisał umowę. Element materialny tajemnicy przedsiębiorstwa⁸ powinien być każdorazowo oceniany, w przeciwnym wypadku doprowadzimy sytuację do absurdu w której nie moglibyśmy na przykład informować o tym, że zawarta została umowa o określonym przedmiocie, lub kto w ramach danego projektu realizuje określone działania. Istotą tajemnicy przedsiębiorstwa jest to i taki był cel tego przepisu, ażeby uniemożliwić konkurencji która wiadomo, że również występuje na poziomie szkolnictwa wyższego, nieograniczony dostęp do informacji, które są niejednokrotnie wynikiem wieloletniej pracy naukowca. Chronione ma być to co stanowi rdzeń tej tajemnicy, to jest jego know-how, pomysł, oryginalna idea rozwiązania problemu naukowego, jego metodologia dochodzenia do wyniku etc. To są elementy stanowiące o istocie tajemnicy przedsiębiorstwa.

⁷ „Dla skutecznej odmowy udzielenia informacji publicznej z uwagi na tajemnicę przedsiębiorcy (przedsiębiorstwa), niezbędne jest jednoczesne zaistnienie następujących trzech przesłanek, a mianowicie:

po pierwsze, wnioskowana informacja publiczna musi stanowić informację techniczną, technologiczną, organizacyjną lub inną posiadającą wartość gospodarczą po drugie, przedsiębiorca musiał podjąć niezbędne działania w celu zachowania tych informacji w poufności, po trzecie, informacja nie została ujawniona do wiadomości publicznej” Wyrok WSA we Wrocławiu z 5.12.2019 r., IV SA/Wr 389/19.

⁸ „Przesłanka formalna wyraża się w zmanifestowaniu woli konkretnego przedsiębiorcy utajnienia określonych informacji. Z kolei przesłanka materialna polega na tym, że informacje objęte tajemnicą przedsiębiorcy powinny stanowić informacje, których ujawnienie mogłoby mieć wpływ na jego sytuację ekonomiczną, jakkolwiek nie muszą mieć same w sobie wartości gospodarczej” Wyrok NSA z 4.4.2017 r., I OSK 1929/15. „Musi zostać spełniona przesłanka materialna, tzn. aby określone informacje mogły zostać objęte tajemnicą przedsiębiorcy muszą ze swojej istoty dotyczyć kwestii, których ujawnienie obiektywnie mogłoby negatywnie wpłynąć na sytuację przedsiębiorcy (informacje o charakterze technicznym, technologicznym, organizacyjnym przedsiębiorstwa, informacje posiadające choćby minimalną wartość gospodarczą, np. szczegółowy opis stosowanych technologii, urządzeń) z wyłączeniem informacji, których upublicznienie wynika np. z przepisów prawa” wyrok WSA w Opolu z 31.7.2018 r., II SA/Op 257/18.

<https://jawnosc.pl/szkolenia>

grupa zamknięta poświęcona prawu do informacji:

<https://www.facebook.com/groups/adminpublicznejinformacji/>

W moim przekonaniu *ratio legis* art. 381 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce jest następujące: dokumenty wskazane w tym przepisie dla skutecznego objęcia tajemnicą przedsiębiorcy muszą być każdorazowo oceniane pod kątem tego co w tych dokumentach stanowi materialny przejaw tajemnicy przedsiębiorstwa. A o precyzyjne wskazanie tego zakresu powinien oczywiście zadbać twórca tego dokumentu, konkretny naukowiec któremu powinno zależeć na tym, żeby określone działania objąć tajemnicą przedsiębiorstwa.

Na marginesie dodam że przepis stawia pod znakiem zapytania wchodzące w życie 8 grudnia 2021 r. regulacje zawarte w ustawie o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu⁹ odnoszące się do danych badawczych. Art. 2 pkt 2) UOD definiuje dane badawcze jako informacje sektora publicznego utrwalone w postaci elektronicznej, inne niż publikacje naukowe, które zostały wytworzone lub zgromadzone w ramach działalności naukowej w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - u.p.szk.w. (Dz. U. z 2021 r. poz. 478, 619 i 1630) i są wykorzystywane jako dowody w procesie badawczym lub służą do weryfikacji poprawności ustaleń i wyników badań. Zwrócić należy uwagę że zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 3 UOD, generalnie przepisów UOD nie stosuje się do informacji sektora publicznego będących w posiadaniu podmiotów o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy u.p.szk.w. Tego typu wyłączenie podmiotowe miało miejsce również w dotychczas obowiązującej ustawie UPWISP (patrz art. 4 ust. 1 pkt 3) UPWISP). Tym samym objęcie danych badawczych ponownym wykorzystywaniem jest jedną z dwóch sytuacji w których podmioty wchodzące w skład systemu szkolnictwa wyższego i nauki (art. 7 ust. 1 ustawy u.p.szk.w.) mimo, że są wyłączone z obowiązku stosowania przepisów UOD, to jednak w dwóch obszarach mają obowiązek realizować wynikające z UOD obowiązki. Pierwszym obszarem jest ponowne wykorzystywanie danych badawczych, natomiast drugi obszar odnosi się do informacji sektora publicznego stanowiących informacje publiczne podlegających udostępnieniu w Biuletynie Informacji Publicznej.

Jeżeli chodzi o art. 381 ust. 2¹⁰ ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dokumenty wytworzone w toku prac zespołu doradczego o którym mowa w art. 341¹¹ nie są

9 Ustawa o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego z dnia 11 sierpnia 2021 r. wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 roku w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dz. Urz. UE L 172 z 26.06.2019, str. 56).

10 Art. 381 ust. 2. „Dokumenty wytworzone w toku prac zespołu doradczego, o którym mowa w art. 341, dotyczące zadań finansowanych ze środków finansowych, o których mowa w ust. 1, nie stanowią informacji publicznej”.

11 Art. 341: „Minister może powoływać zespoły doradcze lub ekspertów w celu przedstawienia opinii lub ekspertyzy na jego potrzeby”.

w ogóle informacją publiczną. W takim przypadku podmiot obowiązany informuje o tym w drodze zwykłego pisma wskazując jako podstawę takiego stanu rzeczy art. 381 ust. 2.

Analogicznie należy podejść do art. 381 ust. 3¹² ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, chociaż jest on niefortunnie sformułowany, ponieważ powinien nie zawierać w sobie części „nie podlegają ujawnieniu” - po prostu „nie stanowią informacji publicznej” ten zwrot jest w pełni wystarczający. W takim przypadku podmiot obowiązany informuje o tym w drodze zwykłego pisma wskazując jako podstawę takiego stanu rzeczy art. 381 ust. 3.

3. czy w obu przypadkach (interpretacjach) w związku z art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie przedsiębiorca może zrezygnować z przysługującego mu prawa.

Artykuł 381 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce jest przepisem, który daje możliwość objęcia tajemnicą przedsiębiorstwa określonych tam dokumentów jeżeli spełniają warunki formalne i materialne. Gdyby natomiast te elementy zostały zniesione przez dysponentów tej tajemnicy czyli osoby wykonujące tego typu działalność naukową, tym samym można by wyobrazić sobie sytuację w której ta tajemnica przestaje obowiązywać. Nie mamy do czynienia z tajemnicą w której przeważają elementy publicznoprawne, lecz z tajemnicą w której dominującym elementem i uzasadnieniem jej istnienia są elementy indywidualne odnoszące się do indywidualnych podmiotów prowadzących działalność naukową. Skoro integralnym elementem tej tajemnicy są elementy formalny i materialny na który wpływ mają i określają go poszczególni naukowcy, nic nie stoi na przeszkodzie żeby klauzule tej tajemnicy zostały zniesione przez określone konsorcjum naukowe. Ustawodawca racjonalny gdyby chciał to zakazać to by wyraźnie w ustawie o tym napisał.

adw. dr hab. Piotr Sitniewski
członek Polskiej Komisji Akredytacyjnej 2008-2012,
Zespół Nauk Społecznych i Prawnych,
adiunkt na Wydziale Prawa i Administracji
Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
Katedra Prawa Administracyjnego i Nauk o Bezpieczeństwie

¹² Art. 381 ust. 3: „Dane osobowe osób oceniających wnioski o przyznanie środków finansowych, o których mowa w ust. 1, nie podlegają ujawnieniu i nie stanowią informacji publicznej”.